

Хринюк О. С.
доцент ФММ НТУУ «КПІ»
Сімчера О. І.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті здійснено аналіз фінансової стійкості підприємства, стисло проаналізувано принципи фінансової стійкості. Авторами досліджено і вивчено систему факторів впливу на формування фінансової стійкості та сформовано підхід до визначення та забезпечення фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах нестабільності і мінливості економічної і політичної ситуації.

Ключові слова: фінансова стійкість підприємства, стабільність, фінансовий стан, визначення фінансової стійкості підприємств.

Вступ. На сучасному етапі економічного розвитку питання ефективної господарської діяльності підприємства залежить від багатьох чинників та факторів, проте одним з головних і найважливіших є забезпечення фінансової стійкості та належного фінансового стану.

Із врахуванням вимог науково-технічного прогресу виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і робітників. Методичним підходам до визначення і управління фінансовою стійкістю підприємств присвячені праці А.А. Акопян, О.В. Кондратьєв, Г.О. Партин, С.С. Гринкевич, проте ця проблема висвітлена недостатньо. Зокрема, дослідження взаємозв'язку фінансової стійкості та надійності функціонування підприємства і стабільності їх фінансової діяльності, дослідження критеріїв ефективності управління фінансовими ресурсами, розробка теоретико-методологічних засад управління фінансовою стійкістю ще не досягли належного рівня в науковій літературі і потребують подальшого розгляду.

Постановка завдання. Питання управління фінансовою стійкістю підприємств на даному етапі є дуже важливим і актуальним, так як забезпечення їх фінансовими ресурсами є передумовою стабільної господарської діяльності в поточному і перспективному періодах, створює умови для стратегічного розвитку.

Метою дослідження є обґрунтування методики визначення фінансової стійкості підприємств, основних її складових, встановлення місця цієї оцінки в системі наукових знань, виявлення закономірностей дії внутрішніх та зовнішніх факторів зміцнення фінансової стійкості підприємств.

Результати дослідження. На сучасному етапі розвитку економіки підприємство знаходиться під негативним впливом значної кількості факторів, серед яких – нестабільність податкового і регуляторного законодавства, інфляційні процеси, недоступність кредитних ресурсів, посилення конкуренції, невизначеність та низький рівень капіталізації фондового ринку, низький рівень інноваційної активності та багато інших. Недопущення або подолання негативного впливу таких чинників є основою стратегії розвитку підприємства.

Розглядаючи це питання, більшість вчених – економістів так і не дійшли чіткої згоди щодо визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства», а також єдиної точки зору щодо його трактування. Більшість із них беруть до уваги лише її окремі компоненти та елементи.

На нашу думку, найбільш чітко та повно розкриває сутність фінансової стійкості підприємства таке визначення: «Фінансова стійкість підприємства - це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів в мінливому внутрішньому й зовнішньому середовищі, що гарантує його постійну платоспроможність і інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику».

На даний час господарювання підприємств на перше місце виходять такі елементи як платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, що визначається, зокрема, ефективністю оборотних коштів, прибутковістю підприємства [4, с. 70].

В умовах ринкової економіки від підприємства вимагається підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації їх діяльності.

Умовою життєдіяльності підприємства й основою його розвитку в конкурентному ринку є економічна стабільність (стійкість). На неї впливають різні причини - як внутрішні, так і зовнішні: виробництво дешевої та якісної продукції і надання послуг, які мають попит; міцні позиції підприємства на певному ринку; високий рівень матеріально-технічної оснащеності виробництва і застосування передових технологій; налагодженість економічних зв'язків із партнерами; ефективність господарських і фінансових операцій; незначний ступінь ризику в процесі здійснення виробничої і фінансової діяльності тощо [1, с. 196].

Фінансова стійкість тісно пов'язана із стратегічною стійкістю, і входить до її складу. Вона глибше розкриває здатність підприємства не тільки зберігати поточну економічну стійкість за наявності дестабілізуючих факторів, але й досягати стратегічних цілей розвитку. Проаналізувавши складові фінансової стійкості, на наш погляд, слід погодитися із із

виділенням наступних її складових: виробнича, кадрова, маркетингова, інвестиційна, управлінська, техніко-технологічна стійкість.

Таке розмаїття причин, що впливають на діяльність сучасного підприємства, зумовлює різні аспекти його стійкості, зокрема загальний, ціновий, фінансовий, а також пристосування до факторів, що впливають на її внутрішній та зовнішній аспекти цієї діяльності.

Таблиця 1

Багатокритеріальна класифікаційна система факторів впливу на фінансову стійкість підприємства[6]

№	Класифікаційна ознака	Група факторів	Характеристика
1	За інтенсивністю взаємодії	Взаємопов'язані	Фактори взаємопов'язані між собою, тобто реалізація одного фактора зумовила дію іншого
		Невзаємопов'язані	Фактори невзаємопов'язані між собою
2	За місцем виникнення	Внутрішні	Залежать від діяльності підприємства
		Зовнішні	Не залежать від діяльності підприємства
3	За важливістю результату	Основні	Значно впливають на фінансову стійкість підприємства
		Другорядні	Не значно впливають на фінансову стійкість підприємства
4	За характером впливу	Екстенсивні	Результатом впливу факторів є кількісний приріст результативного показника
		Інтенсивні	Результатом впливу факторів є якісний приріст результативного показника
5	За терміном використання	Поточні	Можуть сколивати фінансову стійкість підприємства у короткостроковій перспективі
		Перспективні	Можуть сколивати фінансову стійкість підприємства у довгостроковій перспективі
6	За способом виявлення	Явні	Можуть бути виявлені в результаті експрес-аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства
		Сховані	Можуть бути виявлені за поглибленого аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства
7	За часом дії	Постійні	Фактори, характер впливу яких на фінансову стійкість підприємства з часом суттєво не змінюється
		Змінні	Фактори, характер впливу яких на фінансову стійкість підприємства постійно змінюється
8	За ступенем поширення	Загальні	Діють у всіх галузях економіки
		Специфічні	Діють в умовах окремої галузі економіки або підприємства
9	За можливістю виміру впливу	Вимірювані	Вплив факторів на фінансову стійкість підприємства може бути кількісно оцінено
		Не вимірювані	Вплив факторів на фінансову стійкість підприємства не можливо кількісно оцінити

10	За структурою	Прості	Фактори не можливо розложити на окремі елементи
		Складні	Фактори може бути проаналізовано за елементами

Так, на наш погляд, найбільш чіткою і проаналізованою є багатокритеріальна класифікаційна система факторів впливу на фінансову стійкість підприємства, розроблена Тридід О. М. Класифікаційна система факторів впливу на фінансову стійкість підприємства наведена у таблиці 1.

На основі узагальнення світового досвіду аналізу фінансового стану фірм, компаній, що працюють у ринкових умовах, та практики проведення такого аналізу на підприємствах нашої країни, яка переживає процес переходу до ринку, зформована відповідна система показників, які характеризують фінансову стійкість [3, с. 46-47]. Це коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт довгострокових зобов'язань, коефіцієнт поточних зобов'язань, коефіцієнт відношення необоротних і оборотних активів.

На нашу думку, методичні підходи до управління фінансовою стійкістю має базуватися на певних принципах. Щодо загальних, то це результативність, ефективність, цілеспрямованість, а особливі – це унікальність, циклічність, безперервність. Результативність та ефективність спрямовує систему стратегічного управління на досягнення високих результатів, причому – не будь-яким, а найбільш ефективним способом. Відповідність цьому принципу передбачає також оцінку ступеня досягнення критеріїв, які встановлено для окремих цілей та стратегій. Вони можуть визначатися економічними, соціальними, організаційно-технічними, екологічними показниками [2, с. 78].

Слід зауважити, що при оцінці фінансової стійкості підприємства не існує яких-небудь стандартизованих методичних підходів. Власники підприємств, менеджери, фінансисти самі визначають критерії аналізу фінансової стійкості підприємства залежно від поставлених цілей. Фінансова стійкість підприємства формується під впливом багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів.

Тому доцільно наголосити, що у системі узагальнених методик управління фінансовою стійкістю важливу роль відіграє визначення головної мети, адже саме від неї залежить подальший розвиток підприємства, основні напрями його ділової та ринкової активності, ефективності господарської діяльності підприємства.

Висновки. Результатом проведеного дослідження є вироблення концептуального підходу до визначення стратегічного управління фінансової стійкості як найважливішої складової стратегічної стійкості підприємства, яка враховує множину факторів впливу на діяльність підприємства. Наведені фактори є теоретичною базою визначення і управління фінансовою стійкістю і знаходять вираз в окремих його складових, а саме: у принципах стратегічного планування, концептуальних основах

побудови та забезпечення раціонального взаємозв'язку організаційного, фінансово-економічного, соціального та іншого забезпечення стратегічного управління. Чітке їх дотримання і реалізація є основою ефективною діяльності і управління. Основні положення наукової новизни містяться у виділенні системи факторів впливу на формування фінансової стійкості та підходу до визначення та забезпечення фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах нестабільності і мінливості економічної і політичної ситуації.

Перелік посилань

1. Акопян А. А. Основні проблеми оцінки фінансового стану підприємства / А. А. Акопян // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2010. – № 25. – С. 195–200.
2. Гринкевич С.С. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень / С. С. Гринкевич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – №18.5. – С. 77–79.
3. Ковальчук Т.І. Оцінка фінансової стійкості підприємства / Т. І. Ковальчук // Економіка / фінансові відносини. – 2010. – № 1. – С. 46–47.
4. Котляр М. Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів / М. Л. Котляр // Фінанси України. – 2010. – № 1. – С. 69–72.
5. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства / Т. А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 9. – С. 100–104.
6. Тридід О. М. Багатокритеріальна класифікаційна система факторів динаміки фінансової стійкості підприємства / О. М. Тридід, К. В. Орехова. – Х., 2011. – 36 с.

Хринюк О. С.

доцент ФММ НТУУ «КПІ»

Симчера О. И.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье проведен анализ финансовой устойчивости предприятия, кратко проанализировано принципы финансовой устойчивости. Авторами исследованы и изучены систему факторов влияния на формирование финансовой устойчивости и сформирован подход к определению и обеспечению финансовой устойчивости предприятия в современных условиях нестабильности и изменчивости экономической и политической ситуации.

Ключевые слова: финансовая устойчивость предприятия, стабильность, финансовое состояние, определения финансовой устойчивости предприятий.

Hrinyuk O. S., Simchera O. I.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO DETERMINING THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF THE ENTERPRISE UNDER MODERN CONDITIONS

The article analyzes the financial stability of the company, briefly analyzes principles of financial stability. The authors investigated and studied the system of factors influence the formation of financial stability and formed the approach to defining and ensuring the financial sustainability of the enterprise under modern conditions of instability and volatility of economic and political situation.

Keywords: financial stability of company stability, financial situation, determine the financial stability of enterprises.

Чернов В.В.

магістр НТУУ «КПІ»

Тюленєва Ю.В.

ст. викладач, к.е.н. НТУУ «КПІ»

ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ СИСТЕМАТИЗАЦІЯ

Розглянуто різні підходи до класифікації факторів конкурентоспроможності. Виділені та систематизовані класифікації різних авторів, що мають спільні критерії. Доведені недоліки та зазначені переваги даних класифікацій. Запропоновано більш досконалу класифікацію факторів конкурентоспроможності за різними критеріями.

Ключові слова: конкурентоспроможність, класифікація факторів, стратегія, систематизація.

Постановка проблеми. В даний час, в умовах жорсткої конкурентної боротьби актуальним завданням економіки є забезпечення конкурентоспроможності підприємств і виробленої ними продукції або наданих послуг, що в свою чергу є одним з ключових аспектів успішного функціонування господарюючих суб'єктів на ринку. Однак у зв'язку з тим, що конкурентоспроможність як підприємства, так і продукції є залежною від діяльності підприємства, необхідно виділяти і аналізувати фактори, що мають на неї безпосередній і, як правило, значний вплив.

Слід зазначити, що існують різні підходи до класифікації факторів конкурентоспроможності, які зараз не мають якої-небудь єдиної систематизації з урахуванням ознак їх виділення в відособлені групи, внаслідок чого цю проблему можна вважати недостатньо проробленою і потребує більш детального вивчення. Тому, з метою розробки системи